

УДК 341.215.4-054.73

С.Г. Кузьменко

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ БІЖЕНЦІВ ТА ШУКАЧІВ ПРИТУЛКУ В УКРАЇНІ ТА ВИЗНАЧЕННЯ РЕАЛЬНИХ ШЛЯХІВ ЇХ ПОДОЛАННЯ

У науковій роботі визначено, що в Україні неможливо ефективно вирішити серйозні загрози з якими стикається невелика кількість найбільш вразливих біженців.

Доведено, що система притулку в Україні досі потребує суттєвих покращень. Остання не пропонує достатнього захисту проти вислання і не надає шукачам статусу біженця можливості розгляду їх заяв в рамках досить ефективного і справедливого процесу.

Обґрунтовано, що Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08 липня 2011 року № 3671-VI визначає порядок регулювання суспільних відносин у сфері визнання особи біженцем, особою, яка потребує додаткового або тимчасового захисту, втрати та позбавлення цього статусу, а також встановлення правового статусу біженців та осіб, які потребують додаткового захисту і яким надано тимчасовий захист в Україні.

Доведено, що в Україні неможливо ефективно вирішити серйозні загрози з якими стикається невелика кількість найбільш вразливих біженців.

Обґрунтовано, що Україна не може розглядатись як третя безпечна країна на підставах зазначених в Законі України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», а система притулку в Україні досі потребує суттєвих покращень незважаючи на значний прогрес.

Визначено, що в Україні отримання іноземцями допомог і послуг напряму залежить від їхнього міграційного статусу.

Ключові слова: біженці, шукачі притулку, мігранти, політичні біженці, міграційний статус, іноземні громадяни, видворення, департація, екстрадиція.

DOI 10.34079/2226-3047-2021-12-21-90-97

На сьогоднішній день багато сімей в Україні навіть не уявляють свого життя без того що їм дає міграція: – це і освіта в країнах ЄС та США, і високооплачувана робота, а може просто, покращення життя за рахунок економічного становища (Мелеш, 2020).

Статистичні дані ООН за 2015 рік говорять про це явище як дуже поширене в світі. Так, порівняно з 2000 роком кількість мігрантів збільшилась на 41 відсоток (на 71 мільйон) та досягла 244 мільйони осіб. Цікавий факт, що половину від цієї цифри становлять жінки, а третина – це молодь до 35 років (Мелеш, 2020).

Наприклад, Афганістан – це країна де протягом понад 40 років афганці рятуються втечею від насильства, конфліктів та стихійних лих. Часом кількість таких людей перевищувала 6 мільйонів. Протягом останнього десятиріччя їх кількість зменшилась до 2,7 мільйонів, головним чином завдяки збільшенню випадків повернення в Афганістан. Але зараз кількість біженців із Афганістану зростає. Достаньо подивись телевизор і можна побачити, що зараз відбувається на кордоні Білорусі та Польщі, Білорусі та Литви. Тисячі шукачів притулку чоловіки, жінки, діти (афганські курди) хочуть незаконно перейти кордон для подальшого просування на Захід, в країни ЄС, в основному до Німеччини, де на їх погляд, значно вищий рівень життя.

Метою цієї статті є узагальнення існуючого стану наукової розробки проблем біженців та шукачів притулку в Україні та обґрунтування шляхів їх подолання.

Сталося так, що для багатьох економічних мігрантів, для тих осіб, які вимагають міжнародного захисту, а також для осіб, бажаних в'їхати в країни Європейського Союзу (ЄС), Україна стає або країною-транзитером, або країною-призначення. Не має секрету, що система надання притулку, яка існує в Україні далека від міжнародних стандартів, та потребує суттєвих покращень. Не зважаючи на те, що в Україні з 2011 року статус біженця і статус додаткового захисту, отримало дуже мало осіб, але вони існують. Вказані особи мають мало шансів стати економічно незалежними. Декому з тих, хто потребує особливого захисту, іноді вдається інтегруватися в суспільство країни, але всі інші, кого можна віднести до соціально вразливих груп населення мають дуже обмежені шанси (Біженці та шукачі притулку в Україні, 2018), а тому обрана тема, на сьогодні, є дуже актуальною.

Конфлікт на сході України тільки посилює існуючі недоліки в національній системі надання притулку. Наслідком якого є збільшення внутрішніх переміщених осіб. Збільшився тиск на державні послуги. Висока інфляція, зростання вартості життя – все це наслідки збройного конфлікту та погіршення економічної ситуації в країні. У репатріації більшості біженців немає перспектив в Україні. При цьому, міжнародна організація UNHCR (агентство ООН у справах біженців) вказує на неможливість щодо їхнього повернення. В Україні неможливо ефективно вирішити серйозні загрози з якими стикається невелика кількість найбільш вразливих біженців. В цьому випадку, як інструмент захисту, для них застосовується переселення до третіх країн (Біженці та шукачі притулку в Україні, 2018).

Більшість таких осіб нелегально прибували в країну. Таке відбувалося ще до того як почався конфлікт на сході України, а це щорічно, в середньому 1 500 осіб. Вони подавали заяви про надання притулку в Україні. Зрозуміло, що ця кількість різко зменшилася з початком збройного конфлікту з Росією у 2014 році, але знову зросла у 2019 році до 1 036 (Нагайло, 2021).

Закриття кордонів, що було пов'язано з COVID-19, закриття офісів ДМС зменшило у 2020 році кількість нових заяв. Наприклад, у 2019 році рівень визнання становив 21%, але для таких країн, як Сирія та Афганістан, з яких походить найбільше біженців, він був порівняно низьким. Цьому повинно сприяти відкриття кордонів та стабільна робота офісів ДМС. Але показник визнання статусу біженців залишається низьким. Знову епідемія COVID-19, знову багато країн закрили кордони, а тому знову багато шукачів притулку стикаються з проблемами, що виникають під час процедури визначення статусу та інтеграції (Нагайло, 2021).

Україна ще в 2002 році приєдналася до Конвенції ООН «Про статус біженців», Женева від 28 липня 1951 року і Протоколу 1967 року (ООН, 1951). Крім того, Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08 липня 2011 року № 3671-VI (Закон України ..., 2011) (далі – Закон) у преамбулі «...визначає порядок регулювання суспільних відносин у сфері визнання особи біженцем, особою, яка потребує додаткового або тимчасового захисту, втрати та позбавлення цього статусу, а також встановлення правового статусу біженців та осіб, які потребують додаткового захисту і яким надано тимчасовий захист в Україні».

Відповідно до пункту 1 частини 1 статті 1 Закону «Визначення термінів» – «біженцем називають особу, що не являється громадянином України і через цілком обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань, перебуває за межами країни своєї

громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися ним внаслідок таких побоювань або, не маючи громадянства (підданства), перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань» (Закон України ..., 2011).

В той же час, в частині 1 пункті 13 статті 1 Закону «Визначення термінів» вказується, що «особа, яка потребує додаткового захисту – це особа, яка не є біженцем відповідно до Конвенції про статус біженців 1951 року і Протоколу щодо статусу біженців 1967 року та вищезазначеного Закону, але потребує захисту, оскільки, така особа змушена була прибути в Україну або залишитися в Україні внаслідок загрози її життю, безпеці чи свободі в країні походження через побоювання застосування щодо неї смертної кари або виконання вироку про смертну кару чи тортур, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання або загальнопоширеного насильства в ситуаціях міжнародного або внутрішнього збройного конфлікту чи систематичного порушення прав людини і не може чи не бажає повернутися до такої країни внаслідок зазначених побоювань» (Закон України ..., 2011).

Крім того, частина 1 пунктом 14 статті 1 Закону «Визначення термінів» вказує, що є ще одна категорія – це «особи, які потребують тимчасового захисту – іноземці та особи без громадянства, які масово вимушені шукати захисту в Україні внаслідок зовнішньої агресії, іноземної окупації, громадянської війни, зіткнень на етнічній основі, природних чи техногенних катастроф або інших подій, що порушують громадський порядок у певній частині або на всій території країни походження» (Закон України ..., 2011; Набуття статусу біженця ..., 2021).

На підставі статті 4 «Основоположні права, рівність і недискримінація» Конвенції Ради Європи «Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами» м. Стамбул 11 травня 2011 року (відома як Стамбульська Конвенція) «виконання положень цієї Конвенції Сторонами, зокрема вжиття заходів для захисту прав жертв, забезпечується без дискримінації за будь-якою ознакою, як-от: статі, гендеру, раси, кольору шкіри, мови, релігійних, політичних або інших переконань, національного або соціального походження, належності до національної меншини, майнового стану, народження, сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності, віку, стану здоров'я, інвалідності, сімейного стану, статусу мігранта чи біженця або іншого статусу», доводиться що, отримання в Україні іноземцями допомоги і послуг залежить напряму від їхнього міграційного статусу (Мелеш, 2020; Рада Європи, 2011).

За статистичними даними Державної міграційної служби України (далі – ДМС України) в своєму Міграційному профілі за 2019 рік (Державна міграційна служба України, 2020), «станом на 31 грудня 2019 року в Україні проживає 2096 визнаних біженців та осіб, які отримали додатковий захист – 1612 чоловіків та 484 жінок. Також на обліку перебуває 285799 іммігрантів, 133147 іноземців та осіб без громадянства (тимчасові), 12864 виявлених «нелегальних» мігранти (9719 чоловіків та 3145 жінок). З цих даних ми бачимо, що приблизно третину біженців та осіб, які мають додатковий захист становлять жінки. По інших категоріях – іммігрантах, «тимчасових» іноземцях і особах без громадянства гендерного виміру статистичних даних немає» (Державна міграційна служба України, 2020).

Відповідно до положень частини 1 пункту 4 статті 1 Закону «Визначення термінів» (Закон України..., 2011) вказується, що ще є «додатковий захист - форма захисту, що надається в Україні на індивідуальній основі іноземцям та особам без громадянства, які прибули в Україну або перебувають в Україні і не можуть або не бажають повернутися в країну громадянської належності або країну попереднього

постійного проживання внаслідок обставин, зазначених у пункті 13 частини першої цієї статті» (Закон України..., 2011).

Відповідно до положень частини 1 статті 5 Закону «Порядок звернення особи із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту» Закону (Закон України..., 2011) вказується, що «особа, яка з наміром бути визнаною біженцем в Україні або особою, яка потребує додаткового захисту, перетнула державний кордон України в порядку, встановленому законодавством України, повинна протягом п'яти робочих днів звернутися до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту» (Закон України..., 2011; Набуття статусу біженця або додаткового захисту, 2021).

Що стосується такої категорії громадян як політичні біженці, то їх визначення у національному законодавстві відсутнє, але його можна зробити на основі існуючих норм. Так, останніми є особи, які мають політичні переконання, що відрізняються від позиції країни постійного проживання. Особа проголошує погляди, які відрізняються від владних, включаючи критичні вислови про політику та роботу уряду.

Вказаних іноземців не можна вислати або примусово повернути до своєї країни, якщо їхньому життю та свободі у них вдома загрожує небезпека (Набуття статусу біженця або додаткового захисту, 2021). Якщо ж особа у своїй країні розшукується за дії, що є в Україні злочином, або вона винна в діях, що не відповідають цілям і принципам ООН, то статус біженця або особи, що потребує додаткового захисту, їй однозначно не нададуть, навіть у випадку, коли вона буде заявляти таке клопотання.

Ще одна нагальна проблема для біженців – це їх працевлаштування. Так, в Україні, через відсутність документів у біженців, вони не можуть офіційно працевлаштуватись. На жаль, Кодекс законів про працю не дає дозволу на легальне працевлаштування таких категорій осіб. Хоча, в Україні й існує дефіцит робочої сили (Прес-центр УКМЦ, 2018). Однак, законодавство все ж таки дає шанс на працевлаштування особам, що не є постійними жителями України. Таке можливе лише в тому випадку, коли роботодавець отримає в Державній сліжбі зайнятості відповідний дозвіл. Але для цього йому, перш за все, необхідно буде довести, що цей працівник є унікальним, і знайти іншого такого фахівця на ринку праці в Україні він не зможе. Цей документ називається дозволом на працевлаштування, видається строком на один рік та в подальшому може бути продовжений (Державна міграційна служба України, 2020).

Насправді, легальне працевлаштування в Україні можливе лише при наявності ідентифікаційного коду для сплати податків, а його можна отримати в податковій інспекції, якщо у вас є паспорт. А всі паспорти іноземних громадян знаходяться в державній міграційній службі (якщо вони взагалі є) і це, на наш погляд, замкнуте коло. Крім того, роботодавці, щоб не мати проблем з контролюючими органами країни, просто не хочуть приймати їх на роботу. Можна згадати ще одну існуючу проблему працевлаштування – це проблема не знання даними особами мови країни перебування (Прес-центр УКМЦ, 2018).

Міграційна служба України з 2015 року почала суттєво змінюватись, збільшився контроль, стали доволі складними умови надання особам статусу біженця, а також проведення постановки їх на облік в органах МВС. А, зважаючи на те, що шукачі притулку перебувають на території України нелегально, без відповідних дозволів, то таке ускладнення вказаних процедур значно підвищило ризик їх депортації.

З 2016 року, в умовах вимушеного внутрішнього переміщення, яке дуже ускладнилося у 2020 році в зв'язку із закриттям КПВВ за мотивацією епідемії COVID

19, УВКБ ООН продовжує тісно співпрацювати з українською владою над побудовою системи надання притулку. УВКБ ООН виступає за низку вдосконалень в системі надання притулку. Такий висновок був зроблений на основі оцінки, розробленої Державною міграційною службою (ДМС) у 2018 році, та спільної оцінки потреб, проведеної за участі біженців та шукачів притулку у 2019 році (Нагайло, 2021).

На наш погляд, важливою проблемою для шукачів притулку є екстрадиція. Так, проведення даної процедури відбувається практично, без контролю держави (мається на увазі судовий контроль). Також в самій процедурі екстрадиції не передбачена участь адвокатів. Крім того, у шукачів притулку остається проблемним питання їх недобровільного повернення (видворення чи депортації).

Наприклад, коли у шукача притулку вилучають документи, він автоматично стає нелегальним мігрантом і часто зазнає адміністративної депортації.

Актуальною, хоча й контрольованою, залишалася проблема нерегульованої міграції іноземців в Україну та через Україну. У 2018 році при спробі нелегального перетину державного кордону затримано 1,1 тис. осіб, на території України виявлено 11,1 тис. мігрантів з нерегульованим статусом, 92% з них – порушники строків перебування (Державна міграційна служба України, 2020).

За даними міграційної служби України в нашій державі наразі існують три пункти тимчасового розміщення біженців: у м. Одеса, у м. Яготині Київської області та в Закарпатській області. В них розміщують соціально-вразливі категорії біженців – діти без супроводу, багатодітні сім'ї, одинокі матері, люди, що зазнали насильства, тортур та не мають можливості забезпечувати себе. Вони утримуються в даних пунктах за кошти держави.

У 2020 році був досягнутий важливий прогрес в іншій сфері, в якій УВКБ ООН здійснює надзвичайно активну діяльність – подолання безгромадянства в Україні. У червні УВКБ ООН привітало Закон України від 16 червня 2020 року № 693-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визнання особою без громадянства» (Закон України ..., 2020). Цей Закон допоможе особам, які не мають громадянства, знайти роботу та легально працювати, навчатися та отримувати доступ до медичних послуг, доступ до інших прав та можливостей, і в кінцевому підсумку забезпечить шлях до громадянства тим, кого буде визнано особою без громадянства. Новий закон офіційно встановлює процедуру визнання особою без громадянства, якою, як очікується, у країні зможуть скористатися 35 тис. людей. Вони тепер зможуть врегулювати своє перебування в країні шляхом отримання дозволу на тимчасове проживання (Нагайло, 2021).

За даними УВКБ ООН 35 тис. людей є особами без громадянства в Україні – це ромські меншини; власники радянських паспортів; діти, народжені на непідконтрольній Уряду території; безхатченки; особи, звільнені з міст позбавлення волі (Нагайло, 2021).

На превеликий жаль українське законодавство в частині, що стосується прав і свобод біженців, характеризується формальністю, а ті обов'язки, які на себе взяла Україна, ратифікуючи відповідні міжнародні угоди – є номінальними.

Висновки. Проведеним дослідженням виявлено ряд проблем біженців та шукачів притулку в Україні, а також вказані конкретні шляхи їх подолання. Основними з яких є проблеми, які виникають під час процедури визначення статусу та інтеграції шукачів притулку. На жаль, але показник визнання статусу біженців залишається низьким. Крім того, зважаючи на досить високі законодавчі вимоги та складну систему їх втілення, нагальною проблемою для біженців та шукачів притулку в Україні, залишається їх працевлаштування, а також не знання законів України, не знання мови та інші.

Бібліографічний список

- Біженці та шукачі притулку в Україні, 2018. *УВКБ ООН, Агентство ООН у справах біженців*. [онлайн] Доступно: <<https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2018/08/2018-08-UNHCR-UKRAINE-Refugee-and-Asylum-Seekers-Update-FINAL-UA.pdf>> [Дата звернення 30 квітня 2021].
- Державна міграційна служба України, 2020. Міграційний профіль України за 2019 рік. *Державна міграційна служба*. [онлайн] Доступно: <https://dmsu.gov.ua/assets/files/mig_profil/migprofil_2019.pdf> [Дата звернення 30 квітня 2021].
- Закон України Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, 2011. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>> [Дата звернення 30 квітня 2021].
- Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визнання особою без громадянства, 2020. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/693-20#Text>> [Дата звернення 30 квітня 2021].
- Мелеш, Є., 2020. Чи здатна Україна надати мігранткам, біженка та шукачкам притулку допомогу та захист від гендерно-обумовленого насильства? Частина 1. *ЮрФем. Асоціація жінок-юристок України*, [онлайн] 3 вересня. Доступно: <<http://jurfem.com.ua/CHY-ZDATNA-UKRAINA-NADATY-MIGRANTKAM-BIGENKAM-DOPOMOGU-CH1/>> [Дата звернення 30 квітня 2021].
- Набуття статусу біженця або додаткового захисту, 2021. *Державна міграційна служба України*. [онлайн] Доступно: <<https://dmsu.gov.ua/poslugi/nabuttya-statusu-bizhencya-abo-dodatkovogo-zaxistu.html>> [Дата звернення 30 квітня 2021].
- Нагайло, Б., 2021. Агентство ООН у справах біженців: 25 років в Україні. *УВКБ ООН, Агентство ООН у справах біженців*. [онлайн] Доступно: <https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2021/07/UNHCR-25-years-in-Ukraine_UKR_1_07_2021_compressed.pdf> [Дата звернення 30 квітня 2021].
- ООН, 1951. Конвенція про статус біженців. *Верховна Рада України*. [онлайн] Доступно: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_011> [Дата звернення 30 квітня 2021].
- Прес-центр УКМЦ, 2018. 63% шукачів притулку в Україні мають проблеми з офіційним працевлаштуванням через відсутність необхідних документів – дослідження. *Український кризовий медіа-центр*, [онлайн] 4 жовтня. Доступно: <<https://uacrisis.org/uk/68901-asylum-seekers-difficulties-with-employment>> [Дата звернення 30 квітня 2021].
- Рада Європи, 2011. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, 2011. *Council of Europe*. [онлайн] Доступно: <<https://rm.coe.int/1680462546>> [Дата звернення 30 квітня 2021].

References

- Council of Europe, 2011. Konventsiiia Rady Yevropy pro zapobihannia nasylstvu stosovno zhinok i domashnomu nasylstvu ta borotbu iz tsymy yavyshchamy [Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence], 2011. *Council of Europe*. [online] Available at: <<https://rm.coe.int/1680462546>> [Accessed 30 April]. (in Ukrainian).
- Melesh, Ye., 2020. Chy zdatna Ukraina nadaty mihrantkam, bizhenka ta shukachkam prytulku dopomohu ta zakhyst vid henderno-obumovlenoho nasylstva? Chastyna 1 [Is Ukraine able to provide assistance and protection to migrants, refugees and asylum

- seekers from gender-based violence? Part 1]. *Ukrainian Women Lawyers Association "JurFem"*, [online] 3 September. Available at: <<http://jurfem.com.ua/chy-zdatna-ukraina-nadaty-migrantkam-bigenkam-dopomogu-ch1/>> [Accessed 30 April]. (in Ukrainian).
- Nahaylo, B., 2021. UNHCR 25 years in Ukraine. *UNHCR, the UN Refugee Agency*. [online] Available at: <https://www.unhcr.org/ua/wp-content/uploads/sites/38/2021/07/UNHCR-25-years-in-Ukraine_ENG_30_06_2021_compressed.pdf> [Accessed 30 April].
- Obtaining refugee status or subsidiary protection, 2021. *The State Migration Service of Ukraine*. [online] Available at: <<https://dmsu.gov.ua/poslugi/nabuttya-statusu-bizhenczya-abo-dodatkovogo-zaxistu.html>> [Accessed 30 April]. (in Ukrainian).
- Press Center of UCMC, 2018. 63% shukachiv prytulku v Ukraini maiut problemy z ofitsiinym pratsevlashtuvanniam cherez vidsutnist neobkhidnykh dokumentiv [63% of asylum seekers in Ukraine have problems with official employment due to lack of necessary documents - research]. *Ukraine Crisis Media Center*, [online] October 4. Available at: <<https://uacrisis.org/uk/68901-asylum-seekers-difficulties-with-employment>> [Accessed 30 April]. (in Ukrainian).
- Refugee and Asylum-Seekers Update, 2018. *UNHCR, the UN Refugee Agency*. [online] Available at: <<https://static.help.unhcr.org/wp-content/uploads/sites/36/2018/09/24082541/2018-08-UNHCR-UKRAINE-Refugee-and-Asylum-Seekers-Update-FINAL-EN.pdf>> [Accessed 30 April].
- The State Migration Service of Ukraine, 2020. Mihratsiinyi profil Ukrainy za 2019 rik <Migration profile of Ukraine for 2019>. *State Migration Service of Ukraine*. [online] Available at: <https://dmsu.gov.ua/assets/files/mig_profil/migprofil_2019.pdf> [Accessed 30 April]. (in Ukrainian).
- United Nations, 1951. Konventsiiia pro status bizhentsiv [Convention relating to the Status of Refugees]. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_011> [Accessed 30 April]. (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy Pro bizhentsiv ta osib, yaki potrebuiut dodatkovoho abo tymchasovoho zakhystu [Law of Ukraine On Refugees and Persons in Need of Subsidiary Protection or Asylum], 2011. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>> [Accessed 30 April]. (in Ukrainian).
- Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vyznannia osoboii bez hromadianstva [Law of Ukraine On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Recognition as a Stateless Person], 2020. *Verkhovna Rada of Ukraine*. [online] Available at: <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/693-20#Text>> [Accessed 30 April]. (in Ukrainian).

S.Kuzmenko

PROBLEM ISSUES OF REFUGEES AND SEEKERS ASYLUM IN UKRAINE: DEFINITIONS AND WAYS OF OVERCOMING

Research has shown that it is impossible to effectively address the serious threats facing a small number of the most vulnerable refugees in Ukraine.

It has been stated that the asylum system in Ukraine still needs significant improvements. The situation does not offer sufficient protection against expulsion and does

not provide asylum seekers with the opportunity to consider their applications within a sufficiently effective and fair process.

It is substantiated that the Law of Ukraine «On Refugees and Persons in Need of Additional or Temporary Protection» of July 8, 2011 № 3671-VI defines the procedure for regulating public relations in the field of recognition of a person as a refugee, a person in need of additional or temporary protection, loss and deprivation status, as well as establishing the legal status of refugees and persons in need of additional protection and who have been granted temporary protection in Ukraine.

It has been proven that Ukraine cannot be considered a safe third country on the grounds of the Law of Ukraine «On Refugees and Persons in Need of Additional or Temporary Protection», and the asylum system in Ukraine still needs significant improvements despite significant progress.

It is determined that in Ukraine the receipt of assistance and services by foreigners directly depends on their migration status.

The issue of direct political refugees is considered. There is no definition of the category of political refugees in the national legislation. It is proved that it can be done on the basis of general norms of domestic legislation.

It is substantiated that the main form of providing protection to foreign citizens in Ukraine is their recognition as either refugees or persons in need of additional protection. At the same time, circumstances that deprive a person of the right to obtain refugee status may, in particular, be punishable by criminal penalties and economic or social reasons.

It is proved that there are a number of urgent problems that need to be solved until Ukraine significantly changes its legislation and the practice of detaining asylum seekers and migrants, for example: employment; reforming the migration service of Ukraine; Ukraine's inability to provide full-fledged asylum to migrants; the problem of involuntary return (expulsion or deportation) of asylum seekers to the countries of their origin; unmotivated arbitrary non-admission of foreigners to the territory of Ukraine by the bodies of the State Border Guard Service; the problem of unregulated migration of foreigners to Ukraine and through Ukraine; lack of language skills and ignorance of the legislation of Ukraine; lack of equipped premises for resettlement of asylum seekers who are in the procedure; recognition of persons who are in institutions of temporary detention and others.

Key words: *refugees, asylum seekers, migrants, political refugees, migration status, foreign citizens, deportation, extradition.*

Стаття надійшла до редакції 06.05.2021 р.